

Navn _____

Klasse _____

Dato _____

Fra side 10

Stavekupon

Sæt kryds i stavekuponen på følgende måde:

1= første stavemåde er korrekt

x= begge stavemåder er korrekte

2= anden stavemåde er korrekt

	1	x	2
bolche > < bolsje			x
1. café > < cafe			
2. jogging > < jogning			
3. fråser > < frådser			
4. handelen > < handlen			
5. forresten > < for resten			
6. apparat > < apperat			
7. cognac > < konjak			
8. siden hen > < sidenhen			
9. variasion > < variation			

Navn _____

Klasse _____

Dato _____

Fra side 12

Dan ord

Hvilke ord kan du danne af følgende ordstammer og afledningsmorfemer? De ord, du danner, skal være eksisterende ord, som kan slås op i fx Retskrivningsordbogen. Skriv ordene.

Eksempel

sy
hop
ro + ning roning, syning, drejning
drej
håb

egen
led
fjend + skab
selv
arrig

hæl
beklage
mal + lig
bevil
kede

fri
dygtig
familie + hed
evig
bevis

fad
hellig
van + kanon
skabt
tro

lær
aftør
tir + re
forsvar
dun

fair
vant
u + være
afgjort
ægte

Navn _____

Klasse _____

Dato _____

Fra side 17

Ret en tekst

Ret fejlene i teksten. Tegnsætningen er korrekt.

Biografer må lukke

75 biografer i udkant Danmark risikere at lukke, når film rullerne i løbet af et par år bliver erstattede af digitale filer.

De små biografer har nemlig ikke råd til de ny digitale fremvisere, der koster op mod 800.000 kroner.

Og der er ikke noget alternativ til de dyre fremvisere, siger Jane Lykke, der er formand i foreningen for små og mellem store biografer.

– Hvis ikke vi digitalisere, så over lever vi ikke. Så må mange biografer i Danmark lukke, og du skal måske køre 70 kilometer i yderste konsekvent for og komme i biografen.

Fra side 18

Find fejlen

I hver sætning er der én fejl. Sæt x ved fejlen, og skriv det korrekte.

1. I min klasse er Nikolaj, ham der kan springe højst af drengene.

A min klasse
B ham
C højst
D af drengene

Korrekt _____

2. Ligemeget, hvad han gør, går det galt.

A Ligemeget
B gør
C går
D galt

Korrekt _____

3. Jeg lagde i sengen i næsten hele min ferie.

A Jeg
B lagde
C næsten
D min ferie

Korrekt _____

4. Nikolaj's moder laver de bedste burgere i byen.

A Nikolaj's
B moder
C burgere
D i byen

Korrekt _____

5. Sommer blomsterne på engen er efterhånden ved at visne.

A Sommer blomsterne
B på engen
C efterhånden
D visne

Korrekt _____

6. Da ungerne var færdige, var der ikke nogle æbler tilbage i skålen.

A ungerne
B færdige
C nogle
D tilbage

Korrekt _____

Navn _____

Klasse _____

Dato _____

Fra side 20

Rigtig form

Skriv den rigtige form af de ord, der står i parentes.

Forbyd al rygning indendørs

Det skal være helt (forbyde) at ryge indendørs. Det foreslår Lilli Kirkeskov, der er overlæge på Bispebjerg Hospital.

Hun har (undersøge) hvordan ryge-
loven har fungeret, siden den blev
indført i 2007.

Det er den lov, der (diktere), at
man ikke må ikke ryge indendørs
i (offentlig) rum, på barer og (re-
staurant), i taxaer og på arbejds-
pladsen.

(Rygelov) er til eksamen i dag,
hvor flere (ekspert) og politikere
samles for at diskutere, hvordan

loven har virket, og om der er noget,
der skal (lave) om.

Lilli Kirkeskov siger, at loven om
røgfrie (miljø) klart har (gøre) os
mere (sund), men at den er uigen-
nemsigtig og kan være lidt (besvær-
lig) at håndtere. Derfor foreslår hun,
at man forsimples loven, så det
fremover hedder, at man ikke må
ryge indendørs, og at man ikke må
ryge i (arbejdstid).

Fra side 21

Faste vendinger

Hvad betyder de faste vendinger? Sæt kryds.

at male byen rød

- A** at skælde en ud
B at gå i byen
C at have problemer
D at påtage sig mere

at lægge hånd på en

- A** at hjælpe
B at fri til sin elskede
C at slå en anden
D at klappe af en præstation

at knibe sig i armen

- A** at noget virker usandsynligt
B at tvinge en anden til noget
C at man ikke foretager sig noget
D at møde ens kæreste

at være en dråbe i havet

- A** at nok er nok
B at være meget lidt
C at ligne hinanden
D at noget er forsvundet

at sætte noget over styr

- A** at tage æren for en andens indsats
B at miste noget, man havde opnået
C at have overblik
D at noget mislykkes

Navn _____

Klasse _____

Dato _____

Fra side 22

Ordkendskab

På hver linje har tre af de fire ord/udtryk næsten samme betydning, mens et ord/udtryk betyder noget andet. Skriv det ord/udtryk, der betyder noget andet, yderst til højre.

Eksempel

chef – læge – kaptajn – anfører

læge

A forskel – partner – afvigelse – differens

B tåbe – idiot – fjols – gnier

C rigtigt – endnu en gang – igen – forfra

D grædende – grinende – hulkende – jamrende

E fordi – på grund af – da – men

Fra side 23

Vælg det rigtige ord

Skriv det af ordene, som passer i sætningen.

Se hvordan i det første eksempel.

homonym – anonym – synonym – pseudonym – antonym

Det var en *anonym* henvendelse til kontoret, som gjorde opmærksom på de dårlige forhold inden for hjemmeplejen.

royal – rigid – loyal – illegal – frigid

- Når han først havde bestemt, hvad der skulle ske, var han helt fastlåst og mange oplevede ham som _____.

pergola – kvintet – karate – globin – daggert

- Da Jeanette havde sagt ja, manglede de kun en bassist til deres _____.

transpiration – intervention – reception – respiration – transformation

- Efter trafikulykken, hvor han var kvæstet i brystet, blev han lagt i kunstig _____.

komplikationer – konditioner – kompromisser – komplimenter – koncentrationer

- Til sidst gjorde hans mange indsmigrende _____ indtryk på hende, og de begyndte at komme sammen.

transparent – tropisk – tragisk – traditionel – transformeret

- Den løsning, som firmaet i første omgang anså for genial, viste sig at være meget _____.

Navn _____

Klasse _____

Dato _____

Fra side 25

Komma

Sæt de kommaer, som mangler i teksterne.

Sæt kryds:

 Jeg sætter startkomma i teksterne. Jeg sætter ikke startkomma i teksterne.**Dyretræner dræbt af spækhugger**

1. En 40-årig kvindelig træner i den amerikanske underholdningspark Sea World i Orlando er druknet efter hun faldt i vandet under en opvisning med en spækhugger.
2. Ifølge et øjenvidne faldt træneren i vandet ved et uheld og det fik en af spækhuggerne til at gribe hende i munden.
3. – Det ser ud til at være et tragisk uheld siger politiet.
4. Et andet øjenvidne siger at spækhuggeren angreb træneren.
5. – Den angreb pludseligt og hurtigt kastede sig op af vandet og greb træneren om livet og begyndte at ryste hende voldsomt.

Navn _____

Klasse _____

Dato _____

Fra side 31

1. På Byens Skole bliver maden til eleverne lavet af

- A eleverne og deres forældre
- B en kok og tre lærere
- C to kokke, elever og nogle frivillige
- D et nærliggende cateringfirma

2. Da Jens Petersen som skoleinspektør fortalte om sund mad i skolen, oplevede han, at politikere

- A forsvarede forældrenes ret til at lave madpakker
- B syntes, det var langt ude og blev fjerne i blikket
- C blev engagerede og gik med på hans forslag
- D afviste hans ideer som alt for dyre

3. Ambitiøse kommunale skolemadsordninger er på vej i

- A København, Århus og Odense
- B København, Århus og Hjørring
- C København, Ålborg og Hjørring
- D København, Ålborg og Odense

4. På Frijsenborg Efterskole får eleverne

- A tre måltider om dagen
- B fire måltider om dagen
- C fem måltider om dagen
- D seks måltider om dage

5. Det gik ud over smagen i kagerne, da det tidligere forstanderpar på ungdomsskolen skar sukkerprocenten i kageopskrifterne ned med

- A 20 procent
- B 30 procent
- C 40 procent
- D 50 procent

6. En engelsk undersøgelse viser, at tilsætningsstofferne i slik og sodavand kan være årsag til

- A indlæringsproblemer hos børn med ADHD
- B hyperaktivitet og indlæringsproblemer hos alle børn
- C adfærdsproblemer hos børn med ADHD
- D indlæringsproblemer hos drenge

7. Fødevareinstituttet DTU har undersøgt maden i 30 skoleboder. Mere end halvdelen serverede:

- A sødmælk, yoghurt og grøntsager
- B kakaomælk, drikkeyoghurt og sandwich
- C letmælk, yoghurt og grøntsager
- D sandwich med groft brød dagligt

8. Skolemadsprojektet i København skal særligt markedsføres for

- A eleverne fra 0.- 3. klasse
- B eleverne fra 4.- 6. klasse
- C eleverne fra 7.- 9. klasse
- D eleverne og deres forældre

9. Af 65 skoler i København er der udpeget

- A fem som deciderede madskoler, hvor der skal arbejdes med sundhed
- B syv som deciderede madskoler, hvor børnene selv laver maden
- C ti som deciderede madskoler, hvor der skal arbejdes med sundhed
- D femten som deciderede madskoler, hvor børnene selv laver maden

10. Susanne Tøttenborg har regnet ud, at en smurt madpakke med yoghurt koster omkring

- A 15 kr.
- B 20 kr.
- C 25 kr.
- D 30 kr.

Navn _____

Klasse _____

Dato _____

Fra side 33

Sikre e-mails – 10 gode råd

E-mails er en af hovedindgangene til din computer, så de er værd at beskytte.

1)

- Lad være med at åbne mails fra personer, du ikke kender**
- Kør sikkerhedsprogram, før du åbner mail**
- Afvis mails med vedhæftede filer**
- Afvis mail på andre sprog end engelsk**

Lad være med at åbne e-mails med vedhæftede filer sendt fra ukendte eller kendte personer, specielt hvis e-mailen er på et andet sprog end dansk.

2)

- Kør sikkerhedsprogram, før du åbner din mail-boks**
- Scan vedhæftede filer ved den mindste mistanke om virus**
- Opdater virusprogram hver måned**
- Opdater Internet hver gang maskinen åbnes**

Opdater dit antivirusprogram ofte – helst en gang om ugen eller oftere – med de nyeste opdateringer. Antivirusprogrammer kan ofte sættes op til en automatisk opdatering via Internettet, fx hver dag eller hver gang, maskinen er på Internettet. Iværksæt scanning af alle vedhæftede filer, hvis der er blot den mindste mistanke om virus. Hellere en scanning for meget end en for lidt.

3)

- Mere end 200 makro-vira om måneden**
- Opdater virusprogram hver måned**
- Pas på makro-virus**
- Gratisprogrammer indeholder sjældent virus**

Vær opmærksom på, at dokumenter kan indeholde makroer, som kan være såkaldte makro-virus, afsenderen ikke har opdaget.

4)

- VBS-filer starter ofte u hensigtsmæssige handlinger**
- Brug VBS-filer til sikkerhedstjek**
- VBS-filer sikrer mod u hensigtsmæssige handlinger**
- VBS-filer installeres gratis**

Vær særligt opmærksom på vedhæftede filer med endelsen VBS. Det kan være et script, som iværksætter u hensigtsmæssige handlinger på computeren.

5)

- Mere end 200 vira om måneden**
- Mange gratisprogrammer indeholder virus**
- Gratisprogrammer indeholder sjældent virus**
- Spil og gratisprogrammer indeholder aldrig vira**

Lad være med at afvikle EXE-filer eller andre programmer, før de er blevet scannet med en opdateret virusscanner. Mange såkaldte gratisprogrammer indeholder virus eller trojanske programmer.

6)

- Brug VBS-filer til sikkerhedstjek**
- Lav regler for mails, du vil afvise**
- Outlook med sikkerhedsrisiko**
- Afvis altid I love you-filer**

Sæt en regel op i Outlook, som afviser e-mails med en bestemt tekst i emnefeltet, fx 'ILOVEYOU' eller andre kendte e-mail-vira – alt efter, hvad der er aktuelt.

7)

- Opdater virusprogram hver måned**
- Deltag aldrig i mailinglister**
- Mailinglister rammes ofte af virus**
- Mailinglister altid sikre**

Vær forsigtig med at være en del af en mailingliste. Muligheden for at blive ramt af et "virus-udbrud" stiger betydeligt.

Navn _____

Klasse _____

Dato _____

Fra side 34

8)

- Afvis mails med vedhæftede filer**
- Spil indeholder aldrig vira**
- Tjek ukritiske programmer for virus**
- Send altid filer med virus tilbage**

Send ikke ukritisk kædebrev, vittigheder, spil, billeder osv., før det er sikkert, at e-mailen ikke indeholder vira.

9)

- Lav regler for mails, du vil afvise**
- Mere end 200 vira om måneden**
- Brug VBS-filer til sikkerhedstjek**
- Tag det roligt først på måneden**

Forbliv på vagt og tag alle forholdsregler. Der opdaget mere end 200 vira om måneden, og selv om langt fra alle kommer i omløb, er risikoen hele tiden til stede.

10)

- Slet altid spammail**
- Svar altid på spammail straks**
- Afvis mails med vedhæftede filer**
- Send spammails retur til afsender**

Svar aldrig på "spammail", (mail sendt uopfordret til utallige e-mail-adresser ofte fra en "uigenkendelig" afsenderadresse). Der er overvældende sandsynlighed for at blive bombarderet med mails, hvis man svarer, endda hvis man blot forsøger at blive slettet fra den pågældende mailingliste. Slet altid spammail.

Navn _____

Klasse _____

Dato _____

Fra side 36

Læs artiklen *Myrer kan også være egoister*.

Sæt streg under den løsning i parentes, som passer bedst i sammenhængen.

Se hvordan i eksempel i første afsnit.

Videnskab.dk

Myrer kan også være egoister

Sociale insekter bliver ofte regnet for at være villige til at ofre alt for fællesskabet. Men ny dansk forskning viser, at myredronninger er villige til at ofre koloniens (velvære – velfærd – velstand – vellugt) for at kunne bevare tronen.

| Af Helle Blæsild

Et forskerhold på Biologisk Institut, Københavns Universitet under ledelse af post doc Luke Holman fra Center for Social Evolution, beskriver i dagens udgave af det anerkendte engelske tidsskrift *Proceedings of the Royal Society B*, at myrerne er langt mere taktiske i deres sociale kompetencer end tidligere (anbragt – antaget – anlagt – anvist).

Ofte kan en myrekoloni have mere end en dronning. Flere dronninger kan producere flere arbejdermyrer og dermed øge (artens – dronningens – koloniens – myrens) vagtberedskab og overlevelseschancer.

Men kun op til et vist punkt. Når kolonien består af for mange arbejdermyrer, begynder arbejderne en nedslagtning af myredronninger og (massakren – forsvaret – produktionen – dronningen) fortsætter, indtil kun en dronning hersker.

»(Kåringen – Udrugningen – Udryddelsen – Sikringen) af myredronninger, der er selviske og ikke bidrager til vækst af kolonien, kan være med til at sikre en evolutionær bevarelse af solidariske dronninger, der yder det bedste for koloniens vækst og overlevelse,« siger post doc Luke Holman, som sammen med Patrizia d'Ettorre, Center for Social Evolution, Biologisk Institut og Stephanie Dreier har arbejdet i flere år på at (fordømme – klarlægge – overtage – nedtone) sociale insekters adfærd, kommunikation og overlevelsesstrategier.

SOLIDARITETEN STOPPER MED STØRRELSEN

Myredronningerne kan - på særdeles kløgtig vis - justere, hvor mange arbejdermyrer, der skal produceres i en (myrekoloni – insektkoloni – dronningekoloni – arbejderkoloni.) Det tyder på, at når kolonien når en vis størrelse, ophører dronningernes solidaritet.

Arbejdermyrer nedslagter en dronning, som er til overs. Solidariteten i en myretue er ikke ubegrænset, viser ny dansk forskning (Foto: KU)

Hun stopper med æglægningen og dermed bidrager til koloniens vækst. Hun sparer herved en del energi og gør sig stærkere til det 'endelige opgør' om, hvilken (myre – arbejder – art – dronning) der skal arve tronen.

Hele strategien suppleres med, at dronningen udsender en duft. Duft er blandt andet med til at identificere arbejdermyrernes tilhørsforhold til deres respektive koloni. (Styrken – Størrelsen – Duften – Æggproduktionen) indikerer også, hvorvidt en dronning er stærk og er klar til at lægge mange æg.

Som regel dufter dronninger, der lægger mange æg, på en måde, så arbejderne (overfalder – dræber – skåner – overser) dem. Alt sammen pejlepunkter, der er med til at sikre, at det er den stærkeste dronning, som overlever.

»Resultaterne viser os, hvordan myrerne mestrer at opbygge et særdeles nuanceret og velfungerende samfund til (skade – gavn – fornøjelse – gene) for fællesskabet,« konkluderer Luke Holman.

Navn _____

Klasse _____

Dato _____

	MEGET UNDER MIDDEL	UNDER MIDDEL	MIDDEL	OVER MIDDEL	MEGET OVER MIDDEL
Brug af ordbog					
At finde og rette fejl ved at bruge ordbogen	Skal bruge ordbog med bøjningsformer	Usikker i ordbogens grundformer til at udlede bøjningsformer og sammensætninger Skal bruge ordbog med bøjningsformer	Kan som regel bruge ordbogens grundformer til at udlede bøjningsformer og sammensætninger	Kan udlede ords grundform og derpå slå dem op i ordbog	Kan bruge ordbogens grundformer til at udlede bøjningsformer og sammensætninger
At slå ord op i ordbogen	Slår mindre end 0,5 ord/minut op i ordbog	Slår mellem 0,5 -1 ord/minut op i ordbog	Slår mellem 1-1,5 ord/minut op i ordbog	Slår mellem 1,5- 2 ord/minut op i ordbog	Slår mere end 2 ord/minut op i ordbog
Ordkendskab og talemåder	Meget under middel	Under middel	Middel	Over middel	Meget over middel
At kende ord og finde frem til deres betydning					
At kende talemåder og finde frem til deres betydning					
At sætte komma	Usikker i komma.	Kan sætte opremsnings-komma. Usikker i komma.	Sikker i komma mellem helsætninger. Nogenlunde sikker i startkomma og ikke-startkomma.	Sikker i komma efter ledsætning Sikker i startkomma/ikke startkomma	Rimelig sikker i komma.
Læsefærdighed og læsepersonlighed	Meget under middel	Under middel	Middel	Over middel	Meget over middel
Min læsehastighed					
Min hukommelse af det jeg har læst					
Min færdighed i at skifte læseteknik efter læseformål					
Min evne til at koncentrere mig og holde fast i en læsestrategi					
Som opgaveløser	Jeg tror ikke meget på mig selv og har tabt troen på, at det kan lykkes at blive bedre. Jeg har lidt svært ved at tage mig sammen. Hvor meget nytter det egentligt? Skal nok arbejde meget med min motivation.	Jeg tror ikke meget på mig selv, men vil godt lave en plan for at få forbedret min karakter i sprogbrug og læsning. Jeg kan godt være tilbøjelig til at sjuke lidt. Og tabe pusten til sidst.	Jeg tror ikke meget på mig selv, men vil godt lave en plan for at få forbedret min karakter i sprogbrug og læsning. Jeg er forholdsvis grundig og nogenlunde omhyggelig. Ikke særligt ambitiøs.	Jeg tror meget på mig selv og vil godt lave en plan for at få forbedret min karakter i sprogbrug og læsning. Jeg er grundig og normalt omhyggelig. Jeg kan godt blive irriteret på mig selv, når jeg laver fejl.	Jeg tror meget på mig selv og vil godt lave en plan for at få topkarakter. Jeg er meget grundig og omhyggelig. Og ambitiøs. Jeg bliver irriteret på mig selv, når jeg laver fejl.